

lischef och EU- eller departements-tjänstemän.

Det är inte möjligt — inom ramen för en anmälan av festskriften — att kommentera samtliga bidrag; i detta fall tillåter utrymmet inte ens att de nämns.² Här nöjer jag mig med att beskriva festskriftens huvudsakliga innehåll. Härmed har jag försökt att placera bidragen i olika kategorier, även om vissa överlappningar är oundvikliga.

Övervägande delen av författarna har valt att behandla frågor som berör kriminalpolitiken i stort. Under denna rubrik ser man främst uppsatser om brotts- och straffideologier, men åtskilliga bidrag behandlar även mer konkreta frågor rörande brottspåföljd, inklusive principer för straffmätning samt brottets straffvärde. Straffrättsdogmatik utgör en annan huvudkategori, under vilken är det främst straffrättens allmänna lära som behandlas; endast ett fåtal bidrag berör specialstraffrätten, och i dessa fall har uppsatserna haft i större eller mindre utsträckning anknytning till den s.k. ekonomiska brottsligheten. Inom den allmänna delen av straffrätten återfinns uppsatser som behandlar grundläggande frågor om brottsbegreppet, tillräknelighet, gärningslära, dolus och culpa, underlåtenhet, fördelning av straffansvar och ansvarsbefriande grunder. En tredje huvudkategori är den internationella straffrätten i vid mening. På detta område har författarna behandlat frågor såsom den internationella organiserade brottsligheten, grova kränkningar av den internationella humanitär-rätten samt straffrätten och straffrättsligt samarbete inom Europeiska union. Det bör också påpekas att under samtliga kategorier har många uppsatser haft ett kompara-

² För en förteckning över bidragen se förlagets webbplats på "www.iustus.se".

tivt perspektiv; åtskilliga uppsatser behandlar rentav främmande rätt. Dag Victors bidrag, som behandlar Högsta domstolen och prejudikaten, kan dock inte placeras i någon av de ovannämnda kategorierna.

På ett sätt kan festskriften ses som en barometer för vad som är aktuella inom den straffrättsliga debatten. Om barometern är rättvisande kan man konstatera en fortsatt oenighet i frågor om påföljder, ett förnyat intresse när det gäller tillräknelighet, en fokusering på ekonomisk eller organiserad brottslighet och ett närmande av de internationella frågorna från straffrättens periferi till dess kärnområde.

Det är notoriskt att festskriftsartiklar är svårtillgängliga. De moderna elektroniska verktygen för sökning omfattar ofta enbart monografier och tidskriftsartiklar och inte bidrag i festskrifter. Det framgår redan av beskrivningen ovan att det nu anmälda verket innehåller mycket för en forskare att inhämta. Det går inte att peka ut några bidrag som är särskilt intressanta just för forskare; hela verket är läsvärt.

Förutom uppsatser av andra forskare är det värdefullt att läsa bidrag av jurister som arbetar i en annan kapacitet, t.ex. Sten Heckschers "Tillräknelighet på nytt?" och Fredrik Wersälls "Politik och juridik — vad är vad i tredje pelaren? Några tankar kring symbolpolitik kontra rationalitet". En annan förtjänst av festskriften är att den innehåller koncisa artiklar som ger insikter i främmande rätt. I detta sammanhang kan nämnas Karin Cornils komparativa uppsats om påföljdsreformen i Sverige och Tyskland, Wolfgang Frischs inlägg om straffmätning, Dan Frändes lektion om det tyska begreppet "objektive Zurechnung" och Heike Jungs redogörelse om den tyska "Straftatlehre". Flera artiklar kan

också ses som en inledning till den internationella straffrätten. Ett exempel härom är ovannämnda artikeln av Wersäll, andra exempel är Hans G. Nilssons uppsats om det internationella samarbetet mot organiserad brottslighet och Kimmo Nuotios artikel om straffrättens europeiska dimension. Samtliga dessa bidrag kan läsas utan förkunskap på området. Det finns även åtskilliga artiklar som behandlar aktuella och för praktiker relevanta frågor såsom Hans-Gunnar Axbergers "Brottsprovokation", Suzanne Wennbergs "Företagsledares ansvar för brott som begås i verksamheten" och Helén Örnemark Hansens "Får man tackla en mål-vakt?" (alltså om skalbolagsaffärer). Även Dag Victors ovannäm-

da artikel om prejudikaten, Petter Asps artikel om underlåtenhet och upplysningsplikt, Martin Borgekes artikel om påföljdsbestämning och Johan Muncks artikel om straffvärde och ungdom kan betecknas som mycket praktiskt användbara bidrag.

Sist men inte minst bör också nämnas att Maud Rosendahl förtjänstfullt har upprättat en förteckning över NJA III:s juridiska skrifter åren 1969–2001. Denna förteckning kommer att vara ett värdefullt hjälpmedel för straffrättsforskare. Det går knappast för en svensk straffrättsjurist att skriva om något nytt utan att man först undersökt vad som redan står i NJA III.

Christoffer Wong